

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA NITRA, Filozofická fakulta, Katedra histórie
Hodžova 1, 949 01 Nitra
Tel: +421 37/ 6408396
Mail: mglejte@ukf.sk

JANČURA, Mikuláš. Cestovný ruch v medzivojnovom období na Slovensku v hospodárskych disporciách a kultúrno-spoločenskej dynamike. Habilitačná práca. Košice 2024, 164 s.

(Oponentský posudok)

Ako predznamenáva názov predloženej habilitačnej práce, dr. Mikuláš Jančura sa v jej texte venuje nielen problematike samotného cestovného ruchu, ale aj rôznym aspektom, ktoré sa k téme úzko viažu. To zodpovedá deklarovanému cieľu práce uchopiť skúmaný jav v socio-kultúrnom a hospodárskom kontextuálnom rámci medzivojnového Československa. Autor už v úvode konštatuje, že ide o pomerne novú oblasť vo výskume historického bádania, čo ešte vo zvýšenej miere platí pre slovenské prostredie. Aj v porovnaní s českým historickým výskumom je zreteľné, že spracovávaná tematika má na Slovensku pomerne „plytké korene“ a „dosiaľ nemožno hovoriť o jej komplexnom a metodologicky dôsledne ukotvenom spracovaní“ (s. 28-29). Preto kladne hodnotím, že sa autor rozhodol zamerať svoj výskum na túto málo prebádanú oblasť, a to vrátane dôkladnej metodologickej prípravy (1. kapitola). O precíznej heuristike svedčí pestrý zoznam archívnych fondov a dobovej tlače v spojení s obsiahlym zoznamom použitej literatúry.

Text habilitačnej práce je rozdelený do šiestich kapitol, ktoré autor skoncipoval zo svojho doterajšieho vedeckého výskumu. Ide teda skôr o súbor textov (zborník) venovaných rôznym aspektom zvolenej problematiky, než o monograficky zamerané dielo. Škoda, že sa habilitant viac nevenoval úprave použitých štúdií, čím by predložená habilitačná práca získala vhodnejší monografický charakter. Aj keď v úvode autor konštatuje prepracovanie pôvodných štúdií, habilitačnej práci by prospelo, keby sa sústredil aj na ich lepšie prepojenie v rámci koncepcie predkladanej práce. Napríklad samostatný záver každej kapitoly považujem za

zbytočne rušivý, keďže aj samotná habilitačná práca má vlastný záver. V ňom potom autor iba opakuje (niekedy doslovne) závery z jednotlivých kapitol.

Tematiku cestovného ruchu autor nazerá z rôznych uhlov pohľadu. Po úvodnej metodologickej príprave v 1. kapitole sa nasledujúca kapitola venuje konkrétnym legislatívnym, organizačným, technickým i podnikateľským aktivitám, ktorých cieľom bola podpora rozvoja cestovného ruchu zameraného nielen na domácich ale aj zahraničných rekreantov. Poukazuje na snahu československého štátu o aktívne pôsobenie v tejto oblasti, ktoré však narážalo na „kompetenčnú roztrieštenosť a nejednotnosť inštitúcií“ i limitovanú finančnú podporu (s. 47). V tretej kapitole sa autor venuje novému fenoménu modernej doby – automobilizmu. Rozoberá snahy majiteľov automobilov o vytváranie vlastných záujmových organizácií a popisuje ich aktivity s dôrazom na činnosť miestneho Automotoklubu Košice. Zároveň upozorňuje na prepojenie automobilu ako fenoménu modernej doby s inými socio-kultúrnymi oblasťami ako bola reklama, módnny priemysel i umenie (s. 72). Naznačuje napäté vzťahy medzi jednotlivými automotoklubmi, avšak dôvody napätia neuvádza. Čo bolo dôvodom týchto nezhôd?

Na problematiku automobilizmu nadväzuje autor vo štvrtej kapitole, ktorá je zameraná na reflexiu a interpretáciu dejín motorizmu v českej a slovenskej historiografii. Kapitola je dôsledným bibliografickým rozborom českých a slovenských prác venovaných skúmanej problematike, čo sa tiež pozitívne odrazilo aj na už spomenutom rozsahu použitej odbornej literatúry. Pri odkazoch na *Business History* a *Produktgeschichte* by som však uvítal podrobnejšiu charakteristiku a rozbor ich metodologických prístupov. V piatej kapitole sa autor venuje rozvoju československo-juhoslovanských vzťahov v oblasti cestovného ruchu. Poukazuje na podnikateľskú expanziu československých hotelierov a konštruovanie obrazu Jadrana ako „československého mora“ (s. 102). S prehľbovaním kontaktov súviselo aj budovanie spoľahlivého a cenovo dostupného dopravného spojenia, čo sa prejavilo najmä v železničnej doprave ale neskôr aj v doprave leteckej. Individuálna automobilová doprava v tom čase zatiaľ narážala na rôzne prekážky a obmedzenia. Oceňujem uvedenie orientačného dobového platu (s. 105) na lepšie porovnanie s nákladmi na dovolenku. Škoda len, že toto porovnanie nebolo urobené aj v predchádzajúcich častiach práce (napr. na s. 57 v poznámke č. 160).

Posledná kapitola sa venuje propagácii medzivojnového Československa ako turistickej destinácie analýzou vzorky dobových propagačných materiálov. Aj v tejto stati autor využíva

medziodborový prístup aplikáciou teoretických nástrojov z oblasti sociológie cestovného ruchu a vizuálnych štúdií (s. 117). Rozbor dobových propagačných materiálov je pre lepšiu ilustráciu doplnený obrazovou prílohou. Tá však bola evidentne oproti pôvodnej verzii štúdie autorom doplnená, čo však nie je reflektované v texte, s ktorým aktuálna podoba obrazovej prílohy nekorešponduje.

S úpravou textu jednotlivých štúdií do súborného diela sa spája riziko opakovaného rozboru už skôr vysvetlenej problematiky. To sa prejavuje najmä v častiach prvej a tretej kapitoly, v menšej miere to platí aj o šiestej kapitole. Podľa môjho názoru by skrátenie práce o tieto časti jej vedeckému charakteru neublížilo. Naopak, prospelo by k sprehľadneniu textu a zvýšil by sa tiež čitateľský komfort. Pritom snaha o prepojenie textov je naznačená v poznámke č. 411, ide však skôr o výnimku. Opakovanie sa prejavuje aj v poznámkovom aparáte pri opätovnom vysvetľovaní už objasnených pojmov (napr. história vzniku ČEDOK-u zo s. 62 je znovu rozoberaná na s. 113). Zvlášť okato v tomto smere pôsobí už spomenutý nesúlad obrazovej prílohy s textom v poslednej kapitole.

Okrem uvedených nedostatkov obsahuje habilitačná práca aj drobné jazykové chyby pri písaní veľkých písmen (napr. Č/české krajiny; Nemecká, Anglická, Francúzska jazyková mutácia; Malodohodové vzťahy; Juhoslovanské pobrežie), občasné preklepy, nie všetky citáty sú uvádzané v kurzíve, na niekoľkých miestach chýbajú v niektorých slovách písmená a autor nedodržia jednotné písanie názvov miest: Zagreb – Záhreb – Zahreb, Kluž – Cluj.

Napriek týmto deficitom oceňujem na predloženej habilitačnej práci evidentné dlhodobé zanievanie autora menej reflektovanou problematikou a jeho snahy o medziodborový prístup využívaním metód z viacerých vedných odborov. Text práce i autorova publikačná aktivita jasne dokazujú, že autor sa úspešne etabloval v skúmanej tematike. Osvojením si metodológie iných vedeckých odborov zároveň rozširuje možnosti výskumu z úzko zameraného historického hľadiska. Preto **odporúčam** prijatie práce Mgr. Mikuláša Jančuru, PhD. na obhajobu a po úspešnom výsledku habilitačného konania udelenie vedecko-pedagogického titulu „docent“.

V Banskej Bystrici 4. marca 2025

doc. PhDr. Róbert Arpáš, Ph.D.

